

Lohtajan päiväkodin

VUOSISUUNNITELMA

toimikausi 2019-2020

Oikeudenmukaisuus

Turvallisuus

Suvaitsevaisuus

Luottamus tulevaisuuteen

Perustehtävä ja arvot

Kajaani luo asukkaille, yrityksille ja yhteisöille hyvinvointia, turvallisuutta, sujuvaa arkea sekä menestymisen edellytyksiä.

Arvojamme ovat oikeudenmukaisuus, suvaitsevaisuus, turvallisuus, luottamus tulevaisuuteen.

Arvot toimintatapoina

Edistämme hyvinvointia tekemällä päätöksiä oikeudenmukaisesti.

Toimimme avoimesti ja läpinäkyvästi.

Kunnioitamme ja edistämme yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa.

Arvostamme yksilöllisyyttä ja koemme erilaisuuden voimavarana.

Suhtaudumme toisiimme ennakkoluulottomasti ja arvostaen.

Panostamme turvalliseen ja terveelliseen ympäristöön.

Haluamme tehdä jokaisesta päivästä turvallisen.

Tahdomme mahdollistaa sujuvan arjen.

Edistämme kaupungin elinvoimaa myös tulevaisuudessa.

Sisällys

KAJAANIN KAUPUNGIN TAVOITTEET- 4 kasvuteemaa	4
Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa.....	4
Resurssiviisautta luontokaupungissa	5
Tulevaisuus nuorissa	6
Osajista elinvoimaa	7
MONITAHOARVIOSTA NOUSSEET VAHVUUDET JA KEHITTÄMISKOHTEET	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
PEDAGOGISEN TOIMINNAN VIITEKEHYS	12
Varhaiskasvatuksen arvoperusta	13
TIIMISOPIMUS.....	16
Leikki	17
Ajattelu ja oppiminen (2.7)	18
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (2.7).....	19
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (2.7).....	20
Monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (2.7)	22
Osallistuminen ja vaikuttaminen (2.7)	24
Kielten rikas maailma (4.5).....	25
Ilmaisun monet muodot (4.5)	27
Minä ja meidän yhteisömme (4.5)	28
Tutkin ja toimin ympäristössäni (4.5).....	29
Kasvan, liikun ja kehityn (4.5).....	31
Eri kieli- ja kulttuuriryhmien varhaiskasvatuksen toteuttamista (4.7).....	33
Pedagogisen toiminnan arviointi ja kehittäminen (7.1)	35

KAJAANIN KAUPUNGIN TAVOITTEET- 4 kasvuteemaa

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

- Tuotetaan laadukasta varhaiskasvatuspalvelua, johon lapset ja perheet ovat tyytyväisiä
- Painopistealueena on lasten osallisuus
- Huoltajien osallisuuden lisääminen
- Asiakastyytyväisyyskyselyt tehdään säännöllisesti. Tulokset julkistetaan perheille ja niiden perusteella varhaiskasvatusta kehitetään jatkuvasti
- Yhteistyön lisääminen eri tahojen kanssa (mm. vanhempaintoimikunnat, yhdistykset, kulttuuritoimijat, urheiluseurat, laitokset)

Näin toimimme:

- Lasta kuunnellaan ja mahdollistetaan toiveiden toteutuminen
- Annamme mahdollisuuden lapsen yrittää itse ja autamme tarvittaessa
- Kysely perheille, kehitetään toimintaa sen pohjalta
- Päivittäisen liikunnan lisääminen, kirjojen lukeminen ja niistä keskustelu
- Pienryhmissä toimiminen
- Perheliikuntatapahtumat
- Lapselle tärkeän aikuisen päivä
- Mahdollisuuksien mukaan ja määrärahojen puitteissa osallistutaan lapsille tarkoitettuihin kulttuuritapahtumiin

Resurssiviisautta luontokaupungissa

- Luonto on yksi varhaiskasvatuksen oppimisympäristö
- Varhaiskasvatuksen hankinnoissa huomioidaan vastuullisuus, kestävyys ja kierrättäminen
- Jätteitä lajitellaan varhaiskasvatuksessa päivittäin yhdessä lasten kanssa
- Varhaiskasvatuksen juhlissa suositaan aineettomia lahjoja ja ohjelmaa

Näin toimimme:

- Teemme retkiä metsään, tutkimme luontoa, askartelemme luonnonmateriaaleista
- Hankintoja tehtäessä käytämme myös kierrätyskeskusta
- Lajittelemme jätteet lasten kanssa yhdessä (esim. maitopurkkien erittely)
- Otamme vastaan käytettyjä leluja, vanhoja puhtaita lasten vaatteita varavaatteiksi ja askartelumateriaaleja esim. vanhoja tapetteja ja tapettikirjoja

Tulevaisuus nuorissa

- Varhaiskasvatuksessa jokainen lapsi ja perhe tulee yksilöllisesti huomioiduksi
- Varhaiskasvatuksessa lapsen tunne- ja vuorovaikutustaitoja vahvistetaan
- Lapsi tulee kuulluksi ja nähdyksi jokaisena varhaiskasvatuspäivänä
- Otamme opiskelijoita ja harjoittelijoita varhaiskasvatukseen ja panostamme heidän ohjaamiseen
- Lapsen vahvuudet huomioidaan varhaiskasvatuksessa ja ne ovat toiminnan perusta
- Perheiden hyvinvoinnin tukeminen

Näin toimimme:

- otetaan jokainen lapsi ja perhe yksilöllisesti vastaan hoidon alusta lähtien päivittäin
- hyväksytään kaikki lapset sellaisina kuin ovat
- laaditaan yksilölliset varhaiskasvatus / esiopetussuunnitelmat yhteistyössä huoltajien kanssa
- tuetaan lasten sosiaalisia taitoja arjessa, leikeissä sekä ohjatuilla hetkillä
- käytetään askeleittain / pienin askelin harjoitusohjelmaa ryhmissä
- kuunnellaan lasta ja vastataan lapsen toiveisiin ja ideoihin
- annetaan lapsen itse valita oma toimintansa
- otetaan alan opiskelijoita ryhmiin
- perhedytetään ja ohjataan opiskelijaa tiiminä sekä hyvässä työilmapiirissä ollen itse esimerkkinä
- kartoitetaan huoltajien kanssa lasten vahvuuksia ja käytetään niitä varhaiskasvatus- /esiopetussuunnitelman tavoitteiden tukena
- rakennetaan lasten vahvuuspuut eri toimintaympäristöissä havaittujen lasten vahvuuksien perusteella ja tehdään vahvuussanastoa lapsille tutuksi
- kuunnellaan huoltajia herkäällä korvalla arjen tilanteissa ja vasu- / opskeskusteluissa
- tarjotaan ulkopuolista tukea perheille tarpeen mukaan
- tarjotaan erilaisia yhteistyömuotoja
- annetaan huoltajille mahdollisuus osallistua toimintaan ja esittää toiveita

Osaajista elinvoimaa

- Sitoudumme ottamaan työharjoitteluun opiskelijoita, TET-harjoittelijoita ja maahanmuuttajia
- Rekrytointia tehdään näkyväksi, esimerkiksi yksiköiden some-kanavia hyödyntäen
- Varhaiskasvatuksessa järjestetään säännöllisesti ajantasaisia koulutuksia
- Henkilöstön osaamista hyödynnetään tehokkaasti
- Some-kanavia ja kotisivuja hyödynnetään varhaiskasvatuksen näkyvyyden lisäämisessä

Näin toimimme:

- järjestetään työharjoittelupaikkoja opiskelijoille, koululaisille, työkokeilijoille jne
- otetaan perheet ystävällisesti vastaan ja suhtaudutaan arvostavasti ja positiivisesti
- osallistutaan resurssien puitteissa tarjottaviin koulutuksiin
- kehitetään henkilöstön ammattitaitoa ja osaamista koulutuksen ja työssä oppimisen avulla
- edistetään lasten oppimista ja hyvinvointia

MONITAHOARVIOSTA NOUSSEET VAHVUUDET JA KEHITTÄMISKOHTEET

Yksikköemme vahvuudet:

VARHAISKASVATUKSEN ARVIOINTIKYSELY:

arviointit välillä **3.45 -4.00**

Laadun palvelutaso:

Varhaiskasvatuspaikan/ esiopetuspaikan järjestämiseen liittyvä palvelu on sujuvaa 3,50

Varhaiskasvatus-/esiopetuspaikan saamisen nopeus vastaa tarvetta. 3,75 Varhaiskasvatus-/esiopetuspaikan sijainti on teille sopiva. 4,00

Laatua välillisesti ohjaavat tekijät:

Lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksen/esiopetuksen hänelle ja hänen huoltajilleen esitellään varhaiskasvatus-/esiopetuspaikan toimintaa ohjaavia periaatteita ja kerrotaan varhaiskasvatuksen/esiopetuksen arjesta. 3,67

Lapsen tarpeista ja hänen arkeen liittyvistä asioista keskustellaan hänen aloittaessaan varhaiskasvatuksessa. 3,80

Lapsella ja huoltajilla on mahdollisuus tutustua uuteen varhaiskasvatus-/esiopetuspaikkaan ennen varhaiskasvatuksen/esiopetuksen alkua. 3,80

Lapselle laaditaan yksilöllinen varhaiskasvatussuunnitelma tai esiopetuksen oppimissuunnitelma tai leikkikerhon varhaiskasvatussuunnitelma yhteistyössä huoltajien kanssa. 3,60

Suunnitelmien toteutumista arvioidaan ja suunnitelma tarkistetaan vähintään kerran vuodessa. 3,60

Varhaiskasvatus-/esiopetuspaikka tarjoaa huoltajille erilaisia yhteistyömuotoja (esim. tiedotusluonteisia ja toiminnallisia vanhempainiltoja, juhlia, erilaisia teematahtumia) ja informoi myös muista Kajaanissa järjestettävistä perhetapahtumista. 3,60

Perhe voi luottaa, että varhaiskasvatuksen/esiopetuksen henkilöstö noudattaa salsapitovelvollisuutta. 3,73

Varhaiskasvatus-/esiopetuspaikan ilmapiiri on lämmin ja vastaanottavainen. 3,73

Varhaiskasvatus-/esiopetuspaikan henkilökunta on helposti lähestyttävää. 3,93

Varhaiskasvatus-/esiopetuspaikan henkilökunnalla on taito kuunnella perhettä ja keskustella huoltajien kanssa. 3,60

Huoltajat vastaanotetaan ja hyvästellään päivittäin henkilökohtaisesti. 3,86

Varhaiskasvatus-/esiopetuspaikan henkilökunta on ammattitaitoista. 3,73

Laatua välillisesti ohjaavat tekijät..jatkoa:

Henkilökunnan työvuorojen ja lomien organisoiminen yhtenä lähtökohtana ovat lasten läsnäolot ja lomat. *3,64*

Olen tutustunut Kajaanin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaan. *3,73*

Olen tietoinen yksikkömme vuosisuunnitelman sisällöstä ja tavoitteista. *3,55*

Työyhteisömme jäsenet osallistuvat vuosisuunnitelman arviointiin säännöllisesti. *3,55*

Edistän asenteellani ja toiminnallani aktiivisesti työyhteisöni työhyvinvointia. *3,55*

Välitän perheille ja yhteistyökumppaneille myönteistä työnkuvaa työyksiköstäni. *3,45*

Päiväkodeissa järjestetään säännöllisesti tiimipalaverit, pedagogiset tiimipalaverit ja koko henkilökunnan palaverit. *3,55*

Laadun prosessitekijät:

Lapset vastaanotetaan ja hyvästellään päivittäin henkilökohtaisesti. *3,73*

Varhaiskasvatus-/esiopetuspaikan henkilökunta suhtautuu lapsiin lämpimästi ja huomioonottavasti. *3,53*

Lasten hoidossa ja kasvatuksessa huomioidaan heidän yksilöllisyytensä; jokainen lapsi hyväksytään omana itsenään. *3,73*

Huoltajille välitetty, että lasten toiveet, kiinnostuksenkohteet ja mielipiteet otetaan huomioon varhaiskasvatuksessa/esiopetuksessa. *3,60*

Varhaiskasvatuspaikassa otetaan huomioon, että alle 3-vuotias lapsi saa liikkua, leikkiä, ruokailla ja levätä omassa päivärytmisään. *3,46*

Varhaiskasvatus-/esiopetuspaikassa puututaan kiusaamiseen. *3,73*

Laadun prosessitekijät ...jatkoa:

Lapsia pidetään sylissä ja hellitään. *3,82*

Lapsille annetaan positiivista palautetta päivittäin. *3,73*

Varhaiskasvatus-/esiopetuspaikan henkilökunta reagoi lasten kysymyksiin ja pyyntöihin. *3,73*

Lapset saavat näyttää erilaiset tunteensa ja henkilökunnalla on herkkyyttä aistia lasten tunnetilat. *3,73*

Lapsia autetaan ratkaisemaan ristiriita- ja ongelmatilanteet rakentavasti. *3,64*

Lapsia ohjataan keskustelemaan keskenään, kuuntelemaan toisiaan ja hyväksymään eriävät mielipiteet. *3,73*

Varhaiskasvatus-/esiopetuspaikassa korostetaan hyviä tapoja ja toisten huomioon ottamista. *3,64*

Toiminnassa huomioidaan lapsilähtöisyys ja lasten osallisuus. *3,64*

Lapsille annetaan tilaa ja aikaa toimia omien edellytystensä mukaisesti. 3,55
 Osallistun aktiivisesti työyhteisössäni käytävään kasvatust keskusteluun. 3,64
 Lapsiryhmässämme on välitön ja hauska ilmapiiri. 3,64

Laadun vaikutukset:

Lapsenne viihtyy varhaiskasvatuksessa/ esiopetuksessa 3,50
 Lapsellanne on varhaiskasvatus-/esiopetuspaikassa kavereita. 3,75
 Voitte jättää lapsenne varhaiskasvatus-/esiopetuspaikkaan turvallisista mielin. 3,75
 Olette tyytyväisiä lapsenne varhaiskasvatus-/esiopetuspaikkaan. 4,00

Laaja-alainen osaaminen ja pedagogiikka:

Lapsiryhmän työtavat ja toiminta ovat monipuolisia. 3,73
 Varhaiskasvatus-/esiopetuspaikan oppimisympäristö on kehittävä, oppimista edistävä sekä terveellinen ja turvallinen. 3,53
 Oppimisympäristössä otetaan huomioon lapsen ikä ja kehitys. 3,67

Laaja-alainen osaaminen ja pedagogiikka...jatkoa:

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet otetaan huomioon toimintakulttuurin ja oppimisympäristöjen kehittämisessä sekä kasvatuksessa, opetuksessa ja hoidossa. 3,45
 Lapsiryhmän toiminnassa painotetaan pedagogiikkaa. 3,55
 Pedagogisen toiminnan suunnittelu perustuu lapsikohtaiseen havainnointiin. 3,45
 Oppimisympäristöissä voidaan toteuttaa monenlaista pedagogista toimintaa ja ne muuntuvat tarpeen mukaan. 3,60

Näin toimimme + tarkennus tiimiin:

Yksikköme kehittämiskohteet:

Varhaiskasvatus-/esiopetuspaikan leikki- ja oppimisympäristöjä muutellaan yhdessä lasten kanssa herättämään uusia ajatuksia ja leikki-ideoita

2,82

Lasten osallisuutta tuetaan ja annetaan leikille uusia mahdollisuuksia.

Ryhmät tekevät yhteistyötä tiiviisti ja hyödyntävät henkilökunnan erityisosaamista ja vahvuuksia.

2,82

Yhteiset laulutuokiot, näytelmät, jumpat. Vierailut toisissa lapsiryhmissä, jolloin isommat näyttäisivät mallia pienemmille, tulisi vaihtelua päivään.

Eri ryhmien aikuisten vahvuuksia tunnustetaan ja hyödynnetään toisissa ryhmissä.

Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään lapsiryhmän toiminnassa.

2,91

Kuvat ja videot

Isompien lasten kanssa pelataan ikätasoon sopivia kehittäviä pelejä (mm. värit ja muodot).

Kuvataan retkiä ja lasten touhuja (huomioiden kuvausluvut).

Kuvataan ja videoidaan leikkejä ja katsotaan niitä ryhmässä.

Käytetään videoimista yksittäisten lasten taitotason ja kehityksen dokumentointiin mm. VEO:n konsultaatiota, puhe- ja toimintaterapeuttien varten.

Näin toimimme + tarkennus tiimiin:

PEDAGOGISEN TOIMINNAN VIITEKEHYS

K

Varhaiskasvatuksen arvoperusta

Lapsuuden itseisarvo

Miten arvo näkyy toiminnassamme:

- Jokaisen lapsen toiveita ja mielipiteitä kuunnellaan ja havainnoidaan.
- Lasten kanssa keskustellaan.
- Jokaisen lapsen yksilölliset tarpeet huomioidaan: vasut, opst, arjen toiminnoissa huomiointi jne.
- Osallisuus.
- Välittäminen ja sylittely.
- Luodaan ja ylläpidetään turvallista ja lämmintä toimintaympäristöä.
- Sensitiivisyys.
- Tuetaan lasten vahvuuksia ja kannustetaan tehtävien loppuun saattamiseen.
- Annetaan erilaisia elämyksiä ja kokemuksia lasten maailman kuvan avartamiseksi, itsetunnon edistämiseksi ja ihmisenä kasvamiseksi.
- Pysähdytään ihmettelemään asioita lapsen kanssa, kiireettömyys.

Ihmisenä kasvaminen

Miten arvo näkyy toiminnassamme:

- Eri kulttuuritaustalta tulleita lapsia arvostetaan ja hyväksytään tasaveroisina suhteessa toisiin.
- Kiusaamiseen puuttuminen. Kiusaamistilanteet selvitetään yhdessä, pyydetään anteeksi.
- Opetetaan oikeaa ja väärää, moraalikäsitteiden vahvistaminen.
- Keskusteleva työtapa pienryhmässä.
- Pienin askelin ja Askeleittain – ohjelmat.
- Hyvät käytöstavat ja toisen kunnioittaminen.
- Jokainen on tärkeä omana itsenään.
- Annetaan kaikille mahdollisuus kasvaa omaan mittaansa edellytystensä mukaisesti.
- Yhdessä toimiminen yhdessä luotujen sääntöjen mukaan.

Lapsen oikeudet

Miten arvo näkyy toiminnassaamme:

- Lapsia opetetaan positiivisuuden kautta.
- Jokainen lapsi tulee kuulluksi. Jos ei ole puhetta, niin muilla kommunikaation välineillä esim. kuvat. Sanoitetaan toimintaa. Kielenoppimista tuetaan.
- Lapsille annetaan leikkiaikaa ja leikkirauha sekä kunnolliset välineet. Lapsi voi valita leikin (osallisuus). Lapsella on oikeus pienryhmätoimintaan.
- Päiväjärjestystä muokataan niin, että lapsen turvallisuus on taattu.
- Lapsia kohdellaan ja rakastetaan tasapuolisesti, tasa-arvoisesti.
- Lapsia KUNNIOITETAAN!
- Elämyksellisyys

Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja moninaisuus

Miten arvo näkyy toiminnassaamme:

- Henkilökunta kunnioittaa kaikkia lapsia ja huoltajia yhdenvertaisesti, tähän kasvatetaan myös lapset.
- Jokainen saa olla oma itsensä ja on tärkeä.
- Otamme huomioon vanhempien toiveita, keskustelut.
- Tuemme kotikasvatusta.
- Erilaisuuden huomioiminen.
- Lapsella on oikeus valita leikkinsä. Lapsilla on tasapuoliset mahdollisuudet vaikuttaa omaan toimintaansa, valintojen tekoon tai taitojen harjoitteluun riippumatta syntyperästä, sukupuolesta tai kulttuuritaustasta tms.
- Kehitetään erilaisia taitoja.
- Suvaitsevaisuus, kulttuurillisesti salliva ilmapiiri ryhmässä.
- Suomalaiseen kulttuuriperinteeseen tutustuminen.

Perheiden monimuotoisuus

Miten arvo näkyy toiminnassaamme:

- Riippumatta siitä, millaiseksi lapsen perhe on muotoutunut, perhettä arvostetaan ja lapsi saa tuntea, että hänen perhettään kunnioitetaan.
- Tiedotetaan molempia vanhempia.
- Kunnioitetaan perheiden käytänteitä.
- Olemme avoimia ja kunnioittavia jokaista perhettä kohtaan.
- Tutustumme mahdollisuuksien mukaan eri kulttuureihin.

Terveellinen ja kestävä elämäntapa

Miten arvo näkyy toiminnassa:

- Lapsia ohjataan hyvään henkilökohtaiseen hygieniaan ja ruokailuun. Kerrotaan monipuolisen ruuan merkityksestä. Terveelliset elämäntavat.
- Lapsiryhmässä harjoitellaan tunnetaitoja. Esteettisyys.
- Ryhmässä toteutetaan kierrätystä.
- Ulkoilun ja ruokailutapojen merkitys huomioidaan.
- Kannustetaan maistamaan, muttei pakoteta syömään.
- Keskustelut lasten ja huoltajien kanssa.

TIIMISOPIMUS

TIIMIN NIMI:

TIIMIN JÄSENET:

TIIMIN VETÄJÄ:

MUUT VASTUUALUEET:

TIIMIN KÄYTÄNTEET, SOPIMUKSET JA YHTEISET PELISÄÄNNÖT:

Leikki

Leikkiin kannustavassa toimintakulttuurissa tunnustetaan leikin merkitys lapsen hyvinvoinnille ja oppimiselle. Henkilöstö tunnistaa leikkiä rajoittavia tekijöitä ja kehittää leikkiä edistäviä toimintatapoja ja oppimisympäristöjä. Lapsilla ja henkilöstöllä on mahdollisuus kokea yhdessä tekemisen ja leikin iloa. Yhteisössä kannustetaan kaikkia kekseliäisyyteen, mielikuvituksen käyttöön, omaan ilmaisuun ja luovuuteen. Leikki saa näkyä ja kuulua. Lasten leikkialoitteille, kokeiluille ja elämyksille annetaan tilaa, aikaa ja leikkirauhaa. Leikkiville lapsille ja aikuisille mahdollistetaan keskittyminen leikkiin. (4.4)

Näin toimimme ja näin osallisuus näkyy:	<u>Leikin havainnointi:</u> Aikuinen tietoisesti havainnoi lapsia ja heidän leikkejään sekä keskustelee toisten aikuisten kanssa leikin kehittämisestä. Leikin kehittämisessä otetaan huomioon lasten toiveita Aikuisen henkinen, fyysinen ja emotionaalinen läsnäolo leikkitalanteissa (pienryhmätoiminta) <u>Leikkiympäristön suunnittelu sekä leikkivälineiden monipuolisuus ja tarkoituksenmukaisuus:</u> Mahdollisuuksien mukaan pyritään ottamaan lasten toiveet huomioon leikkitalaajärjestellessä. Kannustetaan ja ohjataan lapsia leikkimateriaalien luovaan käyttöön Tarjotaan elämyksiä ja kokemuksia ympäröivästä maailmasta leikin rikastuttamiseksi Pienryhmätoiminnalla turvataan leikkirauha Lasten kaverisuhteiden tukeminen leikin kautta Tilojen monipuolinen käyttö ja leikitavaroiden lainaaminen mahdollisuuksien mukaan Lasten hallittu liikkuminen leikkipaikkojen välillä Leikkitalanteissa kiinnitetään huomiota niin lasten kuin aikuistenkin äänenkäyttöön Ulkoleikkien ohjaamisen tehostaminen
Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	
Arviointisuunnitelma ja arviointi:	Toimintaa arvioidaan jatkuvasti tiimin ja koko talon osalta. Kehitetään tilanteiden dokumentointia kuvin, videoin, manuaalisesti mahdollisuuksien mukaan. Otetaan huomioon vanhempien käsitykset lasten kiinnostusten kohteista Lasten toiveet ja kiinnostuksen kohteet ohjaavat leikin suunnittelua

Ajattelu ja oppiminen (2.7)

Ajattelun ja oppimisen taidot kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja ympäristön kanssa ja muodostavat perustan muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Tiedon hankinta, jäsentäminen ja uuden luominen edellyttävät luovaa ja kriittistä ajattelua, jonka perustaa luodaan varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea lasten ajattelun ja oppimisen taitoja.

Lasten ajattelu ja oppiminen kehittyvät monipuolisten ja merkityksellisten kokemusten avulla. Ihmettelylle, oivaltamiselle sekä oppimisen ilolle tulee olla tilaa. Leikissä lapsilla on mahdollisuus käyttää mielikuvitustaan ja luovuuttaan, kokeilla yhdessä ideoita ja tutkia maailmaa. Lasten taitoja jäsentää, nimetä ja kuvata ympäristöä ja sen ilmiöitä tuetaan lasten iän ja kehityksen mukaisesti. Lapsia rohkaistaan kysymään ja kyseenalaistamaan. Heidän kanssaan iloitaan onnistumisista ja opetellaan kannustamaan toisia. Lapsia kannustetaan myös sinnikkyteen ja olemaan lannistumatta epäonnistumisista sekä keksimään ratkaisuja eri tilanteissa. Heitä ohjataan suuntaamaan ja ylläpitämään tarkkaavaisuuttaan. Päivittäinen, riittävä fyysinen aktiivisuus tukee lasten ajattelua ja oppimista. Toiminnan pedagoginen dokumentointi (luku 4.2) sekä yhteinen pohdinta auttavat lapsia havaitsemaan oppimistaan ja tunnistamaan vahvuuksiaan. Tämä vahvistaa lasten uskoa omaan kykyihinsä.

Paikallisesti päätetyt asiat:

Varhaiskasvatuksen perusta on yhdessä tekeminen vuorovaikutuksessa toisten lasten ja aikuisen kanssa. Aikuisen on tärkeää olla läsnä lasten toiminnassa jatkuvasti, jolloin aikuinen voi osaltaan mahdollistaa lapsen ajattelun ja oppimisen kehittymisen.

Näin toimimme ja näin osallisuus näkyy:	Lasten kysymyksiin vastataan ja lapsella on lupa kyseenalaistaa mieltä askarruttavia asioita Annetaan lasten tutkia esineitä ja ympäristöä Kaikki arjen tilanteet ovat myös oppimistilanteita Iloitaan lasten kanssa pienistä onnistumisista Kannustetaan yrittämään ja tekemään itse Aikuinen nimeää esineitä ja asioita, selittää ja perustelee Hyvä tunneilmapiiiri ryhmässä ja keskustelukulttuuri Oman minäkuvan vahvistaminen, terve itsetunto Saduttaminen arjessa eri tilanteissa
Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	
Arviointisuunnitelma ja arviointi:	Lasten kysymyksiin vastataan ja lapsella on lupa kyseenalaistaa mieltä askarruttavia asioita Annetaan lasten tutkia esineitä ja ympäristöä Kaikki arjen tilanteet ovat myös oppimistilanteita Iloitaan lasten kanssa pienistä onnistumisista Kannustetaan yrittämään ja tekemään itse Aikuinen nimeää esineitä ja asioita, selittää ja perustelee Hyvä tunneilmapiiiri ryhmässä ja keskustelukulttuuri Oman minäkuvan vahvistaminen, terve itsetunto Saduttaminen arjessa eri tilanteissa Arvioidaan oppimisympäristöä ja kasvattajan omaa toimintaa siinä. Tiimin kesken arvioidaan omaa ja ryhmän toimintaa arjen tilanteissa. Arvioidaan lasten taitojen kehittymistä toimintakauden aikana (kogn,tunne,sos ja motor. taidot)

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (2.7)

Lapset kasvavat kulttuurisesti, kielellisesti ja katsomuksellisesti moninaisessa maailmassa. Tämä korostaa sosiaalisten ja vuorovaikutustaitojen sekä kulttuurisen osaamisen merkitystä. Osaamiseen kuuluu taito kuunnella, tunnistaa ja ymmärtää eri näkemyksiä sekä kyky reflektoida omia arvoja ja asenteita. Vuorovaikutustaidoilla sekä kyvyllä ilmaista itseään ja ymmärtää muita on tärkeä merkitys identiteetille, toimintakyvylle ja hyvinvoinnille. Toimiva vuorovaikutus erilaisista kulttuuri- ja katsomustaustoista tulevien ihmisten kanssa edellyttää oman ja muiden kulttuurin ja katsomuksellisen taustan ymmärtämistä ja kunnioittamista. Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kulttuurista osaamista sekä heidän vuorovaikutus- ja ilmaisu-taitojaan.

Paikallisesti päätetyt asiat

Varhaiskasvatuksessa luodaan myönteisiä ihmissuhteita, harjoitellaan tunnetaitoja sekä erilaisuuden hyväksymistä ja arvostamista. Aikuinen tiedostaa oman roolinsa ja ammatillisuutensa vuorovaikutustaitojen mallintajana ja toimii sen mukaisesti. Jokainen lapsi ja aikuinen on arvokas ja häntä kohdellaan sen mukaisesti.

Näin toimimme ja näin osallisuus näkyy:	Henkilöstö toimii vuorovaikutuksen mallina Lapset opettelevat vuorovaikutus ja tunnetaitoja aikuisen ohjauksessa (arjen tilanteet, leikkitalanteet), Askeleittain, Pienin askelin Lapselle tarjotaan mahdollisuuksia ilmaisuun monin keinoin itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa Kohdellaan kaikkia tasa-arvoisesti Suomalaisen ja ennen kaikkea kainuulaisen kulttuuriperinnön siirtäminen erittäin tärkeää
Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	
Arviointisuunnitelma ja arviointi:	Arvioidaan esim. tunneilmapiiriä ja sosiaalisia suhteita ja eri sisältöjen toteutumista

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (2.7)

Itsestä huolehtimiseen, terveyteen ja turvallisuuteen liittyvät taidot ovat kaikille tärkeitä. Varhaiskasvatuksen tehtävä on vahvistaa lasten hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä taitoja sekä ohjata heitä tekemään kestävän elämäntavan mukaisia valintoja. Varhaiskasvatuksessa tuetaan lasten myönteistä suhtautumista tulevaisuuteen.

Lasten itsenäisyyden asteittaista lisääntymistä tuetaan. Lapsia autetaan ja heitä kannustetaan pyytämään apua sitä tarvittaessaan. Lasten kanssa harjoitellaan erilaisia taitoja kuten pukeutumista, ruokailua sekä henkilökohtaisesta hygieniasta ja omista tavaroista huolehtimista. Lapsia ohjataan toimimaan vastuullisesti ja turvallisesti varhaiskasvatuksen oppimisympäristöissä, ku-ten lähiluonnossa ja liikenteessä. Lasten kanssa käsitellään heidän hyvinvointiaan edistäviä asioita kuten levon, ravinnon, liikunnan ja mielen hyvinvoinnin merkitystä. Lapsia autetaan tunteiden ilmaisussa ja itsesäätelyssä. Lasten tunnetaidot vahvistuvat, kun heidän kanssaan opetellaan havaitsemaan, tiedostamaan ja nimeämään tunteita. Lapsia ohjataan myös kunnioittamaan ja suojelemaan omaa ja toisten kehoa.

Paikallisesti päätetyt asiat:

Lapsille tarjotaan tekemisen ja osallistumisen mahdollisuuksia yhteisiin arjen työtehtäviin, esimerkiksi pöytien pyyhkimiseen, vaatteiden viikkaamiseen tai vastaaviin päivittäisiin tekemisiin. Lasten kanssa harjoitellaan tunnetaitoja lasten tarpeet ja kehitystaso huomioiden. Materiaalina voidaan käyttää mm. Pienin Askelin –opetusohjelmaa. Jokaisessa ryhmässä huolehditaan kehotunnekasvatuksesta ja turvataitojen opettelusta arjen eri tilanteissa. Aikuinen valvoo, ohjaa ja auttaa lapsia wc-käyntien yhteydessä. Lapsia ohjataan pesemään ja kuivaamaan kätensä jokaisen wc-käynnin jälkeen. Aikuinen huolehtii, että lapset pesevät kätensä tullessaan hoitopaikkaan, wc:ssä käynnin jälkeen, vaipanvaihdon jälkeen ja ennen ruokailuja.

Näin toimimme ja näin osallisuus näkyy:	Kannustetaan lapsia omatoimisuuteen ja toimimaan itsenäisesti.” Kannustetaan lapsia pyytämään apua tarvittaessa ja autetaan heitä. Ohjataan lapsia auttamaan toisiaan. Ohjataan lapsia tunnistamaan ja nimeämään tunteitaan. Eskareilla turvataitojen opettelua Tuetaan lapsen omaa päätöksentekoa Riittävä määrä liikuntaa / ulkoilua Pienet työtehtävät Aikuinen vastaa lasten hyvinvoinnista
Ilo kasvaa liikkuen – ohjelman seuraava askel	Ilo kasvaa liikkuen /Lohtajan päiväkot: Vuonna 2016 on päiväkodin pihalle tehty pihamaalaukset mm. tervapata-peli, pohjoistuuli- etelätuuli-peli, kärrynpyörä, pyöräily-/potkulautailu-/mopoilureitti, maalit mm. potkupallo pelamiseen ja erilaisia ruutuhyppelyruutuja. Päiväkodin henkilökunnasta enemmistö kävi Kainuun Liikunnan pihaleikkikoulutuksen. Pihamaalaukset ovat innostaneet lapsia liikkumaan enemmän ja mm. tervapata- /polttopallopelit ovat olleet suosiossa varsinkin eskareiden keskuudessa. Pienetkin potkuttelevat muovimopoilla pitkin ajoreittiä, isommat potkulautailevat ja polkevat pyörillä. Päiväkodille on hankittu v. 2019 keväällä uusi taksipyörä ja potkupyörä. Nämä ovat ahkerassa käytössä. Vuonna 2019 pihamaalaukset uusittiin. Suunnittelupäivässä syksyllä 2019 sovittiin yhteisesti, että Lohtajan päiväkodin seuraava yhteinen pieni askel on ulkoliikuntavälineistön lisääminen, uusiminen ja korjaaminen. Myös sisäliikuntavälineitä huolletaan ja lisätään v. 2020, kun uudet määrärahat saadaan. Syksyllä v. 2019 hankitaan jo voimistelurenkaat kahteen eteistilaan. Sovittiin myös, että liikuntavälineitä otetaan käyttöön enemmän ryhmätiloihin, välineistöä vuorotellaan eri ryhmien välillä.

	<i>Ilo kasvaa liikkuen-nykytilan arviointia syksyllä 2019:</i> Ilo kasvaa liikkuen –toiminta on melko pitkälle ollut päiväkodin liikuntavastaavan vastuulla, muu henkilökunta on aktivoitunut melko hitaasti toimintaan. Lapsilla on mahdollisuus liikkua riittävästi ja aktiivisesti päivähoitopäivän aikana, varsinkin ulkona. Jokaiseen viikkoon sisältyy ohjattua liikuntaa. Ns. aamupiirin ja siirtyminen liikuntaa on joissakin ryhmissä lisätty. Lasten pitkäkestoista istumista on pyritty välttämään antamalla mahdollisuuksia liikkumiseen sisälläkin. Välineitä on riittävästi ja niitä kunnostetaan tarpeen mukaan. Välineiden kunnostamisessa on aktivoitunut mm. jalkapallomaalit on korjattu. Henkilökunta voisi olla enemmän omalla esimerkillään kannustamassa lapsia liikkumaan. Tokihan tätä hankaloittavat henkilökunnan ikä ja sairaudet/liikuntarajoitteet. Asenteellaan henkilökunta voisi enemmän tukea lasten ja perheiden liikkumista. Huoltajille olisi tiedotettava päiväkodin pihasäännöistä, jotka vaatisivat kyllä päivitystä ja henkilökunta muistuttelua pihasäännöistä ja pihavalvonnan vastuista. Lohtajan nuorisotilojen sali on viikoittain ryhmien käytössä 1 tunti/ryhmä, lähileikkipuistoja ja lähimetsiä käytetään tarvittaessa myös. Henkilökunta voisi enemmän panostaa lasten motoristen taitojen havainnointiin ja dokumentointiin.' Vanhempainiltoihin ja kevätjuhliin on lisätty toiminnallisuutta. Päiväkodilla on järjestetty toiminnallisia ”minulle tärkeän aikuisen”-päiviä, joissa mm. leikitään liikuntalaululeikkejä ja ulkoillaan. Perheille on järjestetty kaksi liikuntatapahtumaa toimikaudessa. Kehitettävää on vielä todella paljon, mutta pienin askelin etenemme kohti hyvin liikuttavaa päiväkotia...:)
Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	
Arviointisuunnitelma ja arviointi:	Arvioidaan lasten omatoimisuustaitojen omaksumista ja osallisuutta arjessa

Monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (2.7)

Monilukutaitoa sekä tieto- ja viestintäteknologista osaamista tarvitaan lasten ja perheiden arjessa, ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa sekä yhteiskunnallisessa osallistumisessa. Monilukutaito sekä tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen edistävät lasten kasvatuksellista ja koulutuksellista tasa-arvoa. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea näiden taitojen kehittymistä.

Monilukutaito on kulttuurisesti moninaisten viestien ja ympäröivän maailman ymmärtämisen sekä vuorovaikutuksen näkökulmasta keskeinen perustaito. Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten viestien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Monilukutaidon perustana on laaja tekstikäsitys, jonka mukaan erilaiset tekstit voivat olla muun muassa kirjoitetussa, puhutussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa. Siihen sisältyy erilaisia lukutaitoja kuten kuvanlukutaito, numeerinen lukutaito, medialukutaito ja peruslukutaito. Monilukutaito liittyy kiinteästi ajattelun ja oppimisen taitoihin. Lasten kanssa nimetään asioita ja esineitä sekä opetellaan erilaisia käsitteitä. Lapsia innostetaan tutkimaan, käyttämään ja tuottamaan viestejä erilaisissa, myös digitaalisissa, ympäristöissä. Monilukutaitoisiksi kehittyäkseen lapset tarvitsevat aikuisen mallia sekä rikasta tekstiympäristöä, lasten tuottamaa kulttuuria sekä lapsille soveltuvia kulttuuripalveluja.

Lasten kanssa tutkitaan ja havainnoidaan tieto- ja viestintäteknologian roolia arkielämässä sekä tutustutaan erilaisiin tieto- ja viestintäteknologisiin välineisiin, sovelluksiin ja peleihin. Digitaalista dokumentointia hyödynnetään leikeissä, tutkimisessa, liikkumisessa sekä taiteellisessa kokemisessa ja tuottamisessa. Mahdollisuudet kokeilla ja tuottaa sisältöjä itse ja yhdessä muiden lasten kanssa käyttäen apuna tieto- ja viestintäteknologiaa edistävät lasten luovan ajattelun ja yhteistoiminnan taitoja sekä lukutaitoa. Henkilöstö ohjaa lapsia tieto- ja viestintäteknologian monipuoliseen ja turvalliseen käyttöön.

Paikallisesti päätetyt asiat:

Lasten kanssa huomioidaan, tutkitaan ja keskustellaan päivittäisessä toiminnassa ympärillä olevista erimuotoisista teksteistä, esim. liikennemerkkit, kuvat, numerot, logot, mainokset jne. On tärkeää tiedostaa, että media ja sen merkitys ovat lisääntyneet ihmisten arjessa ja mediakasvatuksella on tärkeä rooli lasten mediataitojen tukemisessa. Aikuisen on tärkeää olla läsnä ja tietoinen, mitä lapsi tekee tieto- ja viestintäteknisillä välineillä. Lapselle opetetaan että aina on tärkeää kertoa aikuiselle, jos hän näkee tai kuulee sellaista sisältöä, joka pelottaa, ahdistaa tai tekee lapselle pahan mielen.

Näin toimimme ja näin osallisuus näky:	Ohjataan lapsia lukemaan erilaisia kuvia ja merkkejä mm. liikennemerkkit ja esim. päiväjärjestyskuvat Ilmeiden ja eleiden käyttö vuorovaikutustilanteissa Arjen sanoittaminen keskusteluissa ja erilaisissa toimintaympäristöissä Lasten arjen dokumentointi Ohjataan lapsia kokeilemaan tieto- ja viestintäteknisiä välineitä

Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	
Arviointisuunnitelma ja arviointi:	Arvioidaan tieto- viestintätekniiikan käyttöä tiimissä

Osallistuminen ja vaikuttaminen (2.7)

Aktiivinen ja vastuullinen osallistuminen ja vaikuttaminen luovat perustan demokraattiselle ja kestäväälle tulevaisuudelle. Tämä edellyttää yksilöltä taitoa ja halua osallistua yhteisön toimintaan sekä luottamusta omiin vaikutusmahdollisuuksiinsa. Lasten oikeuksiin kuuluvat kuulluksi tuleminen ja osallisuus omaan elämään vaikuttavissa asioissa. Varhaiskasvatuksessa kunnioitetaan näitä demokratian toteutumisen keskeisiä periaatteita. Varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea lasten kehittyviä osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä kannustaa oma-aloitteisuuteen.

Lasten arvostava kohtaaminen, heidän ajatustensa kuunteleminen ja aloitteisiin vastaaminen vahvistavat lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. Lapset suunnittelevat, toteuttavat ja arvioivat toimintaa yhdessä henkilöstön kanssa. Samalla lapset oppivat vuorovaikutustaitoja sekä yhteisten sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitystä. Henkilöstö huolehtii siitä, että jokaisella lapsella on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa. Osallistumisen ja vaikuttamisen kautta lasten käsitys itsestään kehittyy, itseluottamus kasvaa ja yhteisössä tarvittavat sosiaaliset taidot muovautuvat.

Paikallisesti päätetyt asiat:

Lapsi on aktiivinen ja vastuullinen toimija, jonka mielipiteet, toiveet ja tarpeet huomioidaan toiminnan suunnittelussa. Kaikilla lapsilla tulee olla mahdollisuus osallisuuteen ja vaikuttamiseen iästä, kehitystasosta ja taidoista riippumatta. On tärkeä huomioida, että osallisuus on kaikkien lasten, ei vain puhuvien, oikeus. Aikuisen on tärkeää huomioida ja varmistaa se, että kaikkien lasten mielipide tulee kuulluksi. Aikuinen on aktiivinen ja aloitteellinen vuorovaikutussuhteessa lapseen.

Näin toimimme ja näin osallisuus näkyy:	Lapsen aito kuuntelu, aito vuorovaikutus lasten ja aikuisten välillä Kohdataan lapsi ja vanhempi arvostavasti Lasten mielipiteiden huomioon otto toimintaa suunniteltaessa
Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	
Arviointisuunnitelma ja arviointi:	Arvioidaan lasten osallisuutta ryhmän toiminnassa

Kielten rikas maailma (4.5)

Varhaiskasvatuksen tehtävä on vahvistaa lasten kielellisten taitojen ja valmiuksien sekä kielellisten identiteettien kehittymistä. Varhaiskasvatuksessa vahvistetaan lasten uteliaisuutta ja kiinnostusta kieliin, teksteihin ja kulttuureihin. Kielen kehityksen tukeminen kytkeytyy lapsen monilukutaidon kehittymiseen (luku 2.7). Lisäksi se on yhteydessä muun muassa lasten kulttuuriseen osaamiseen ja vuorovaikutukseen liittyvään laaja-alaiseen osaamiseen. Kehittyvät kielelliset taidot avaavat lapsille uusia vaikuttamisen keinoja, mahdollisuuksia osallisuuteen ja aktiiviseen toimijuuteen.

Kieli on lapsille sekä oppimisen kohde että väline. Sen avulla lapsi ottaa haltuun erilaisia tilanteita ja asioita sekä toimii vuorovaikutuksessa muiden kanssa, ilmaisee itseään ja hankkii tietoa. Lasten kielellistä kehitystä tukee monipuolinen varhaiskasvatuksen kieliympäristö sekä yhteistyö huoltajien kanssa. Varhaiskasvatuksessa lapsille annetaan kannustavaa ja johdonmukaista palautetta heidän kielenkäyttö- ja vuorovaikutustaidoistaan.

Paikallisesti päätetyt asiat:

Kieleen tutustuminen tapahtuu varhaiskasvatuksessa arjen kaikissa vuorovaikutustilanteissa työntekijöiden ja toisten lasten kanssa. Kielen oppimisen tukena käytetään mm. monipuolisesti kuvia ja tarvittaessa esimerkiksi tukiviittomia.

Näin toimimme ja näin osallisuus näky:	Opetellaan käyttämään monipuolisesti erilaisia medioita kielen kehityksen tukena ; kuvatuen käyttö Kummi 3 eskareille Ryhmässä keskusteleva ilmapiiri Asioiden ja esineiden nimeäminen Arjen tilanteiden sanoittaminen Saduttaminen Halinalle ohjelman käyttö Lasten kirjallisuuteen ja –kulttuuriin tutustuminen
Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	

Arviointisuunnitelma ja arviointi:	Kummi 3:n kielellisen tietoisuuden arviointi ja palvelutarvearviot (Kettu, Lumiukko) Arvioidaan kielellisen ympäristön, sisältöjen ja menetelmien monipuolisuutta

Ilmaisun monet muodot (4.5)

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tavoitteellisesti tukea lasten musiikillisen, kuvallisen sekä sanallisen ja kehollisen ilmaisun kehittymistä sekä tutustuttaa heitä eri taiteenaloihin ja kulttuuriperintöön. Lasten ilmaisulle on luonteenomaista kokonaisvaltaisuus ja ilmaisun eri muotojen luova yhdisteleminen. Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen edistävät lasten oppimisedellytyksiä, sosiaalisia taitoja ja myönteistä minäkuvausta sekä valmiuksia ymmärtää ja jäsentää ympäröivää maailmaa. Ajattelun ja oppimisen taidot kehittyvät, kun lapset tutkivat, tulkitsevat ja luovat merkityksiä erilaisia ilmaisun taitoja harjoittelemalla. Kyky kuvitella ja luoda mielikuvia on keskeistä myös lapsen eettisen ajattelun kehittymiselle. Kulttuuriperintöön, taiteeseen ja ilmaisun eri muotoihin tutustuminen vahvistaa lasten osaamista myös monilukutaidon sekä osallistumisen ja vaikuttamisen osa-alueilla.

Paikallisesti päätetyt asiat:

Varhaiskasvatuksen toiminnassa tarjotaan päivittäin lapsille omaehtoista tai ohjattua toimintaa ilmaisun parissa. Varhaiskasvatuksen toiminnassa on tilaa lapsista lähtöisin olevalle luovuudelle ja kekseliäisyydelle. Lasten kiinnostuksen kohteet ja ajan-kohtaiset aiheet huomioidaan työtapojen valinnassa. Varhaiskasvatuksen työntekijät keskustelevat lasten kanssa ja havainnoivat lasten toimintaa lapsilähtöisten ideoiden toteutumisen mahdollistamiseksi.

Varhaiskasvatuksen arjessa mahdollistetaan lapsille omaehtoinen kulttuurin tuottaminen sekä luodaan tilaisuuksia päästä esiintymään toisille lapsille ja aikuisille. Varhaiskasvatuksessa huomioidaan esiintymisen erilaiset tavat ja toimintamallit, esimerkiksi esitys voi olla ennalta nauhoitettu, animaatio jne.

Lapsilla tulee olla tieto varhaiskasvatuksen tarjoamista mahdollisuuksista. Kaikkien välineiden ei tarvitse olla esillä, mutta lapsilla on oltava tieto esimerkiksi kuvien kautta siitä, mitä he voivat käyttää.

Näin toimimme ja näin osallisuus näkyy:	Huomioidaan lasten omat ideat toiminnassa Tarjotaan erilaisia taiteellisia elämyksiä, kokemuksia ja kokeiluja erilaisin ilmaisun keinoin Luodaan mahdollisia esiintymistilanteita Integroidaan ilmaisu muihin toimintoihin
Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	
Arviointisuunnitelma ja arviointi:	Arvioidaan taiteellisten toimintojen ja esteettisten elämysten monipuolisuutta Arvioidaan lapsen omaehtoisen luovan toiminnan toteutumista suhteessa ohjattuun toimintaan

Minä ja meidän yhteisömme (4.5)

Lasten elinpiiri laajenee heidän aloittaessaan varhaiskasvatuksen kodin ulkopuolella. Kodin perinteiden, toimintamallien, arvojen ja katsomusten lisäksi lapset kohtaavat toisenlaisia tapoja ajatella ja toimia. Varhaiskasvatuksen tehtävä on kehittää lasten valmiuksia ymmärtää lähiyhteisön monimuotoisuutta ja harjoitella siinä toimimista. Tehtävää lähestytään eettisen ajattelun, katsomusten, lähiyhteisön menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden sekä median näkökulmista. Toiminnassa voidaan käyttää monipuolisesti esimerkiksi satuja, musiikkia, kuvataidetta, leikkiä, draamaa, erilaisia mediasisältöjä sekä vierailijoita, vierailuja ja lähiympäristön tapahtumia. Minä ja meidän yhteisömme -oppimisen alue tukee erityisesti lasten kulttuuriseen osaamiseen, vuorovaikutukseen ja ilmaisuun sekä ajatteluun ja oppimiseen liittyvää laaja-alaista osaamista (luku 2.7).

Paikallisesti päätetyt asiat:

Varhaiskasvatuksen lapsiryhmien säännöt luodaan yhdessä lasten kanssa ja laitetaan lasten nähtäville kuvilla tai muutoin lapsille sopivalla tavalla havainnollistettuina. Säännöistä ja niiden perusteluista tulee aidosti keskustella lasten kanssa.

Kajaanin varhaiskasvatuksessa on laadittu katsomuskasvatukseen yhteiset ohjeet, jotka löytyvät Intrasta (Sivistys-> Varhaiskasvatus-> Ohjeet) ja pdf-lomakkeista.

Näin toimimme ja näin osallisuus näky:	Opetellaan hyviä tapoja Oikean ja väärän erottelu eettisesti Perheen vakaumuksen huomiointi toiminnassa Ryhmän sääntöjen yhteinen pohdinta Huoltajien osallisuus toiminnassa Tutustutaan lähiyhteisön/ympäristön menneisyyteen nykyisyyteen ja tulevaisuuden mahdollisuuksiin
Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	

Arviointisuunnitelma ja arviointi:	Arvioidaan lasten kanssa yhdessä laadittujen sääntöjen toteutumista Arvioidaan ristiriitojen ratkaisutaitojen kehittymistä

Tutkin ja toimin Ympärisössäni (4.5)

Varhaiskasvatuksen tehtävä on antaa lapsille valmiuksia havainnoida, jäsentää ja ymmärtää ympäristöään. Lapsia ohjataan tutkimaan ja toimimaan luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. Varhaiskasvatus tukee lasten matemaattisen ajattelun kehittymistä sekä vahvistaa myön-teistä suhtautumista matematiikkaan. Varhaiskasvatukseen sisältyy myös ympäristökasvatus ja teknologiakasvatus. Oppimisympäristöihin liittyvät omakohtaiset havainnot, kokemukset ja elämykset auttavat lapsia ymmärtämään syy- ja seuraussuhteita sekä kehittymään ajattelijoina ja oppijoina. Lasten kehittyvä taito nimetä asioita sekä käyttää erilaisia käsitteitä edistää monilukutaitoa.

Paikallisesti päätetyt asiat:

Varhaiskasvatuksen toiminnassa huomioidaan kestävän kehityksen näkökulma. Hankinnat tehdään harkiten ja suositaan välineitä, jotka ovat kestäviä ja tarvittaessa korjattavia. Askarteluissa hyödynnetään kierrätys- ja luonnonmateriaalia.

Lapsia ohjataan käyttämään vettä ja sähköä tuhlaamista välttäen. Lasten kanssa harjoitellaan ja opetellaan ruuan arvostamista. Yhdessä voidaan esimerkiksi seurata ruuan hävikkiä. Opetellaan ruuan annostelua: ”minkä verran jaksan syödä?”.

Merkkipäiviä juhlistettaessa suositaan aineettomia lahjoja. Varhaiskasvatuksessa erilaisissa juhlissa suositaan erilaisia leikkejä ja muuta toimintaa herkkujen sijaan.

Varhaiskasvatuksessa harjoitellaan lasten kanssa kierrättämistä päivittäisessä toiminnassa. Ryhmissä lajitellaan jätteet kierrätysastioihin yhdessä lasten kanssa.

Näin toimimme ja näin osallisuus näkyy:	Annetaan mahdollisuus tutustua lähiympäristöön kokemuksellisesti ja elämyksellisesti Tuetaan lapsen tutkimisen halua Kannustetaan lapsia kestävään kehitykseen Vahvistetaan lasten suhdetta luontoon ja ympäristöön Lasten pohdintojen arvostaminen ja tukeminen Matemaattisen ajattelun herättäminen arjen tilanteissa Keskeisten sisältöjen (esim. muotojen tai lukumäärien havainnointia eri tilanteissa ja ympäristöissä) yhdistäminen lasten toimintaan
Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	

Arviointisuunnitelma ja arviointi:	Arvioidaan lähiympäristön mahdollisuuksien hyödyntämistä Lukimat matemaattisten taitojen arviointi eskareille

Kasvan, liikun ja kehityksen (4.5)

Kasvan, liikun ja kehityksen oppimisen alueeseen sisältyy liikkumiseen, ruokakasvatukseen, terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tavoitteita. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on luoda pohja lasten terveyttä ja hyvinvointia arvostavalle sekä fyysistä aktiivisuutta edistävälle elämäntavalle yhdessä huoltajien kanssa. Tämä oppimisen alue tukee erityisesti itsestä huolehtimiseen ja arjen taitoihin liittyvää laaja-alaista osaamista.

Paikallisesti päätetyt asiat:

Varhaiskasvatuksen toimintayksiköissä lapsille tarjotaan ravintosuositusten mukaisia aterioita. Varhaiskasvatuksessa tarjottavien aterioiden myötä lapset tutustuvat suomalaiseen ja kainuulaiseen ruokakulttuuriin. Varhaiskasvatuksessa tarjottavien aterioiden myötä lapset tutustuvat suomalaiseen ruokakulttuuriin, ruokailutapoihin ja erilaisiin ruokiin. Varhaiskasvatuksessa kannustetaan lapsia terveellisiin ruokailutottumuksiin. Varhaiskasvatuksessa huomioidaan valtakunnalliset ravitsemussuositukset.

Kajaanin LiikuntaVasu toimii lasten liikkumista ohjaavana suunnitelmana, joka löytyy Kajaanin kaupungin intrasta (Varhaiskasvatus-> lomakkeet -> liikunta) ja pdf-lomakkeista.

Kajaanin varhaiskasvatus on mukana valtakunnallisessa lasten liikkumis- ja hyvinvointiohjelmassa Ilo kasvaa liikkuen. Varhaiskasvatustyksiköt toteuttavat ohjelmaa omien kehittämiskohteidensa kautta ja Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositusten mukaisesti. Varhaiskasvatuksessa pyritään siihen, että lapsi liikkuu varhaiskasvatuspäivän aikana kaksi tuntia.

Kaikissa päiväkodeissa toimii nimetyt liikuntavastaavat, joiden tehtävänä on yhdessä muun varhaiskasvatustyksikön henkilöstön kanssa edistää ja koordinoita varhaiskasvatuksessa olevien lasten liikkumista.

Lasten motorista kehitystä havainnoidaan päiväkodeissa motorisen kehityksen havainnointilomakkeen avulla. Lasten motoriiniseen kehitykseen liittyvä havainnointilomake täytetään lapsen varhaiskasvatussuunnitelman yhteydessä vuosittain.

Näin toimimme ja näin osallisuus näkyy:	Opetellaan syömään ravintosuositusten mukaisesti suomalaiseen /kainuulaiseen ruokakulttuuriin, -perinteiseen tutustuminen Positiivisin keinoin ja hyväksyvässä ja kannustavassa ilmapiiirissä harjoitellaan ruokailua Pöytätapojen omaksuminen Lapsille järjestetään mahdollisuuksia kehittää hieno- ja karkeamotoriikkaansa erilaisten harjoitteiden avulla. Riittävä ja monipuolinen liikunta eri vuodenaikoina Toteutetaan lasten toiveita liikunnan osalta Perheitä kannustetaan liikkumaan yhdessä Liikunnan ja keskittymistä vaativan toiminnan vuorottelu Keskustelu terveyttä ja hyvinvointia kehittävästä käytännöistä

Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	
Arviointisuunnitelma ja arviointi:	Arvioidaan hieno- ja karkeamotoristen taitojen kehittymistä havainnointilo-makkeen avulla Arvioidaan liikunnallisten perhetapahtumien määrää ja laatua Arvioidaan ruokailun sujumista yksilön ja lasten yhteisön kannalta Arvioidaan henkilöstön sitoutumista toiminnan järjestämiseen

Eri kieli- ja kulttuuriryhmien varhaiskasvatuksen toteuttamista (4.7) (täytetään tarvittaessa)

Varhaiskasvatuksen lähtökohtana on tasa-arvoisuus ja yhdenvertaisuus. Osallistuminen varhaiskasvatukseen tukee eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten mahdollisuutta oppia suomea toisena kielenä luonnollisissa vuorovaikutustilanteissa, pienryhmätoiminnassa ja yksilöopetuksena. Varhaiskasvatuksessa hyödynnetään Kajaanin kaupungin varhaiskasvatuksen kotouttamisohjelmaan ja intraan koottuja maahanmuuttajatyössä käytössä olevia toimintamalleja ja materiaaleja.

Jokaisessa päiväkodissa on nimetty maahanmuuttajatyön yhteyshenkilö, joka huolehtii osaltaan yksikkönsä tiedottamisesta maahanmuuttajatyöhön liittyvissä asioissa. Yksikköjen yhteyshenkilöt perehdyttävät, ohjaavat ja neuvovat uutta henkilöstöä niissä ryhmissä, joissa on eri kieli- ja kulttuuritaustaisia lapsia. He ohjeistavat tulkkauksen tilaamisen ja toteuttamisen. Yhteyshenkilöt neuvovat mistä materiaalit ja tieto löytyvät. He osallistuvat yhteyshenkilötapaamisiin ja kehittävät sekä jakavat hyviä käytäntöjä.

Näin toimimme ja näin osallisuus näkyy:	Eri kulttuuritaustaisten lasten kulttuuriin tutustuminen ja arvostaminen Lauran päivä ja S2 ohjelma
Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	
Arviointisuunnitelma ja arviointi:	

Pedagogisen toiminnan arviointi ja kehittäminen (7.1)

Pedagogisen toiminnan arvioinnin tarkoitus on varhaiskasvatuksen kehittäminen sekä lasten kehityksen ja oppimisen edellytysten parantaminen. Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman ja lasten varhaiskasvatussuunnitelman toteutumisen seuranta, säännöllinen arviointi ja kehittäminen ovat osa tätä tehtävää.

Pedagoginen dokumentointi on varhaiskasvatuksen suunnittelun, toteuttamisen, arvioimisen ja kehittämisen keskeinen työmenetelmä. Se on jatkuva prosessi, jossa havainnot, dokumentit ja niiden vuorovaikutuksellinen tulkinta muodostavat ymmärrystä pedagogisesta toiminnasta. Pedagoginen dokumentointi mahdollistaa lasten ja huoltajien osallistumisen toiminnan arviointiin, suunnitteluun ja kehittämiseen. (4.2)

Paikallisesti päätetyt asiat:

Jokainen varhaiskasvatusyksikkö laatii varhaiskasvatussuunnitelmaan pohjautuvan vuosisuunnitelman toiminnalleen ja yksikkökohtaisesta vuosisuunnitelmasta tehdään tarkennuksia tiimin tasolle. Vuosisuunnitelmat ja niiden toteutuminen arvioidaan toimintakauden päätteeksi. Yksikkökohtainen vuosisuunnitelma julkaistaan päiväkodin nettisivuilla. Huoltajilla on oikeus nähdä yksikkökohtainen vuosisuunnitelma halutessaan myös päiväkodilla.

Jokaisessa tiimissä toteutetaan säännöllistä ja jatkuvaa itsearviointia. Arvioinnin ja kehittämisen tukena käytetään pedagogista dokumentointia. Tiimipalaverien aiheena on tärkeää olla tiimissä toteutettavan pedagogiikan arviointi ja kehittäminen

Arvioinnista nousevat kehittämisen tavoitteet ja suunnitelma sen toteuttamiseksi:	Vanhemmilta ja lapsilta saadun palautteen arviointi ja hyödyntäminen tiimin suunnittelussa Tulosten arviointi ja läpikäynti kasvatushenkilöstön kesken (Peda –tiimin rooli) Monitahoarvioinnin tulosten työstäminen toimintayksikön kehittämistavoitteiksi Pedagogisen dokumentoinnin kehittäminen arjen työvälineeksi HAVANNOINTI.....DOKUMENTOINTI.....ARVIOINTI.....TAVOITTEIDEN ASETTAMINEN
Tavoitteiden tarkennus tiimiin:	
Toteutuneen suunnitelman arviointi:	Palaute ja arviointi kuluneesta toimikaudesta kevätpuolella

